

5. SINIF TÜRKÇE DERSİ TAM ÖĞRENME ÇALIŞMASI DE'NİN YAZIMI

KONU ANLATIMI

BİTİŞİK YAZILAN DE:

* Ad durum eki olan –de bitişik yazılır.

Bahçe**de** temizlik yaptık.

* Cümleden çıkarıldığında anlam bozulur.

Bahçe..... temizlik yaptık.

* Ad durum eki olan –de/-da özel isimlere geldiğinde kesme işaretiyle ayrılır.

Ablamlar Ankara'**da** yaşıyorlar.

* Ek olan –de bitişik yazıldığı için ses uyumu sonucunda –da/-te/-ta şekline dönüşebilir.

Sepet**te** on beş tane elma kalmıştı.

Yol**da** alt yapı çalışması yapılıyormuş.

AYRI YAZILAN DE:

* Bağlaç olan –de/-da sözcükten ayrı yazılır. Cümleye dahi, bile, üstelik, ayrıca gibi anlamlar katar. Tek başına bir anlamı yoktur.

* Cümleden çıkarıldığında anlam daralıp değişebilir fakat asla bozulmaz.

Semih de bizimle kütüphaneye gelecek.

Semih bizimle kütüphaneye gelecek.

(De atılınca sadece başkasının da geldiği anlamı değişir ama cümle yine anlamlıdır.)

* de bağlacı ayrı yazıldığı için özel isimlerden sonra geldiğinde kesme işaretiyle ayrılmaz.

Ayşe de biliyor bu işin yanlış olduğunu.

* Bağlaç olan ya ile birlikte kullanıldığında de bağlacı ayrı yazılır.

Ya buraya gel ya **da** bize haber yolla.

ALİŞTİRMA

Aşağıdaki cümlelerde ile belirtilen yerlere –de ek ve de bağlaçlarından uygun olanını getiriniz, bitişik ve ayrı yazıma dikkat ediniz.

Gelirken kırtasiyeden..... kalem ucu alır mısın?

Babam..... küçükken bura..... oynarmış.

Sınıf..... benim sırama..... yazı yazmışlar.

Bayram programını bu alan..... yapacağız.

Senin kitabın biz..... kalmış.

Sizin sınıfla biz..... geziye gidecekmişiz.

Bahçe..... iş yaparken mantar..... bulduk.

Kendini beğenmişleri..... bahar..... görelim.

Aşağıdaki cümlelerde de'nin yazımının yanlış yapıldığı cümleleri işaretleyiniz.

[] Arkadaşımla saat üçde buluşacağız.

[] Ben uyanana kadar güneş de doğmuş.

[] Serap'ta bu hafta okula gelmeyecekmiş.

[] Evin yakınındaki ormanda sincaplar yaşıyor.

[] Biz işimizi bitirmeden zil de çaldı.

[] Program da folklor gösterisi yapacaklarmış.

[] Oynadığımız top duvarda iz yapmıştı.

[] Bütün ağaçlar bahar da çiçek açtılar.

[] Sabah ta geri kalanları toplarız.

[] Çantasında iki tane de kalem vardı.

[] Evden çıkmadan ışıkları da kapattı.

ETKİNLİK

Aşağıdaki bilgileri inceleyiniz; doğru olanlara D, yanlış olanlara Y yazınız.

- [] Bağlaç olan de kendisinden önceki kelimeyle bitişik yazılır.
[] Ek olan de ses uyumundan dolayı da, te, ta şekline dönüşebilir.
[] Bağlaç olan de önündeki cümleye bitişik yazılır.
[] Ek olan de cümleden atıldığında cümlelerin anlamı bozulur.
[] De cümleden atıldığında anlam bozulmuyorsa ayrı yazılır.
[] Bağlaç olan de özel isimlere eklendiğinde kesme işaretiyle ayrılır.

Ahmet atasözleriyle ilgili ödevini yaparken bazı cümlelerde denin yazımıyla ilgili hatalar yapmıştır. Bu hataları bularak yuvarlak içerisine alınız ve doğrusunu altına yazınız.

Komşuda pişer bizde düşer.

(.....)

Kar ne kadar çok yağsa da yaza kalmaz.

(.....)

Namazda gözü olmayanın kulağı ezan da olmaz.

(.....)

Tandır başında bağ dikmek kolaydır.

(.....)

Tarlada izi olmayanın harman da yüzü olmaz.

(.....)

Taş yerin de ağırdır.

(.....)

TEST

1. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde “da/de”nin yazımı yanlıştır?

- A) Yazılıdaki soruların hepsini de bildim.
B) Sevindiğimiz günler de oldu burada.
C) Bu broşürden sizin okulada geldi mi?
D) Önünde beyaz eski bir araba durdu.

2. Hangi cümledeki “da/de”nin yazımı doğrudur?

- A) Öyle de yemek yenmez ki!
B) Bayrağımızda, vatanımızda değerlidir.
C) Yağmur yağınca sokaklarda yıkanmış oldu.
D) Deniz de kum, on da para.

3. De’lerin yazımı ile ilgili aşağıdaki bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) Ek olan de-da birleşik yazılır.
B) Bağlaç halindeki de-da’lar te ta şekline dönüşebilir.
C) Ek olan de-da cümleden çıkarılınca anlam bozulur.
D) Bağlaç olan de-da birleşik yazılırsa yazım yanlışlığı oluşur.

4. Aşağıdaki cümlelerden hangisinde “de” bağlacı yoktur?

- A) Bunu ben de bilirim sen de.
B) Bir gün gülerek “merhaba” de.
C) Sınavda diğer şıkları da dikkatle okumalıyız.
D) Ta köyden gel de sınavı kaçır!

5. De’lerin yazımı ile ilgili aşağıdaki bilgilerden hangisi doğrudur?

- A) de-da ek ve kelimeleri her zaman bitişik yazılır.
B) Ek durumunda olan de-da ayrı yazılır.
C) Bağlaç durumunda olan de-da bitişik yazılır.
D) Ek olan de-da bitişik bağlaç olan ayrı yazılır.

6. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde de yanlış yazılmıştır?

- A) Baharı da çok özlemiştik.
B) Bardağın içinde su kalmamış.
C) Bu göl de sazan balığı çok olur.
D) Babalar evde en fedakar insanlardır.